

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ SẮC PHONG HÁN NÔM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ TUY HÒA, TỈNH PHÚ YÊN

Đào Nhật Kim*

Trường Đại học Phú Yên

Tóm tắt

Sắc phong Hán Nôm là loại hình di sản văn hóa có giá trị, phản ánh nhiều mặt về đời sống văn hóa, tín ngưỡng, kinh tế, xã hội của cộng đồng dân cư địa phương. Bài viết trình bày thực trạng hệ thống sắc phong Hán Nôm trên địa bàn thành phố Tuy Hòa, tỉnh Phú Yên và đề xuất một số giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của loại hình di sản văn hóa này trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay.

Từ khóa: sắc phong, sắc phong Hán Nôm, thành phố Tuy Hòa.

Abstract

Preserving and promoting the values of the Chinese transcribed Vietnamese royal conferment in the area of Tuy Hoa city, Phu Yen province

Chinese transcribed Vietnamese royal conferment is a type of cultural heritage of great values, reflecting the local residential community's cultural, religious, socio-economic life in many ways. This article presents the realities of the Chinese transcribed Vietnamese royal conferment system in the area of Tuy Hoa city, Phu Yen province, and proposes some solutions to preserve and promote the values of such a cultural heritage within the current global integration context.

Key words: royal conferment, Chinese transcribed Vietnamese royal conferment, Tuy Hoa city.

Sắc phong là loại hình văn bản hành chính cấp cao của vương triều, do hoàng đế ban bố và thưởng cấp cho thần dân trăm họ, nhằm để phong tặng, tưởng thưởng về hàm tước, quan vị, vật hạng, thần hiệu, mỹ tự... Sắc phong thường có 2 loại: Sắc phong thần là loại sắc phong dùng để xác nhận phong thần, do nhà vua phong tặng và xếp hạng cho các vị thần (nhiên thần và nhân thần) được thờ cúng trong các đình làng, họ tộc. Sắc phong chức tước là loại sắc phong do nhà vua dùng để phong chức tước cho các quan lại, quý tộc, người có công... Loại này không còn nhiều và

thường do các gia đình, dòng họ lưu giữ. Với nội hàm ý nghĩa như vậy nên sắc phong đã thể hiện uy quyền bao trùm của nhà vua trong cả thế giới tinh thần hiện hữu và thế giới tâm linh siêu nhiên.

Thành phố Tuy Hòa là địa phương hiện đang sở hữu nhiều sắc phong Hán Nôm của các vua triều Nguyễn phong tặng cho các đình làng và họ tộc. Trong thời gian qua, các cấp chính quyền và đơn vị chức năng cũng như cộng đồng dân cư trên địa bàn thành phố Tuy Hòa đã làm tốt công tác bảo tồn và phát huy giá trị của loại hình di sản văn hóa đặc biệt này nên ảnh hưởng, giá trị của sắc phong Hán Nôm ngày càng lan tỏa trong nhân dân.

* Email: daonhatkimpy@gmail.com

1. Thực trạng các loại sắc phong trên địa bàn thành phố Tuy Hòa

Sắc phong Hán Nôm hiện tồn trên địa bàn thành phố Tuy Hòa chủ yếu là sắc phong cho các thần thờ phụng ở đình làng, miếu làng và phong chức tước cho cá nhân ở các họ tộc. Tổng số sắc phong hiện có trên địa bàn thành phố Tuy Hòa theo số liệu thống kê của nhóm nghiên cứu về *Di sản Hán Nôm tỉnh Phú Yên* do TS. Đào Nhật Kim làm chủ nhiệm đề tài là 53 sắc phong, trong đó 50 sắc phong thần và 3 sắc phong chức tước.

Các đình làng hiện còn sở hữu sắc phong thần trên địa bàn thành phố Tuy Hòa gồm: đình Năng Tĩnh (phường 1), đình An Tĩnh (phường 3), đình Bình Mỹ (phường 4), đình Bình Hòa (phường 5), đình Ngọc Lãng (xã Bình Ngọc), đình Chính Nghĩa (xã An Phú), đình Đông Tác (phường Phú Đông), lẫm Phú Lâm (phường Phú Lâm), lẫm Minh Đức (xã Hòa Kiến), miếu Thành Hoàng (phường Phú Thạnh).

Đình Năng Tĩnh tọa lạc khu phố Chu Mạnh Trinh thuộc phường 1. Đình vẫn giữ nét cổ kính của ngôi đình trên 100 năm tuổi. Hiện tại đình đang phụng thờ 3 đạo sắc phong của các triều vua: Thành Thái thứ 2 (1890), Duy Tân thứ 3 (1909), Khải Định thứ 9 (1924); đối tượng thần linh được sắc phong là Thiên Ya Na Diễn Ngọc Phi tôn thần, Thượng Đỉnh Chủ Thiết Phi chi thần. Cả 3 đạo sắc phong vẫn còn nguyên vẹn, giấy bản vẫn ánh lên màu vàng tươi, chữ viết vẫn còn rõ nét, chứng tỏ việc bảo quản sắc phong của nhân dân địa phương duy trì rất tốt; 3 sắc phong của đình hiện đang gửi tạm tại nhà Bảo tàng tỉnh.

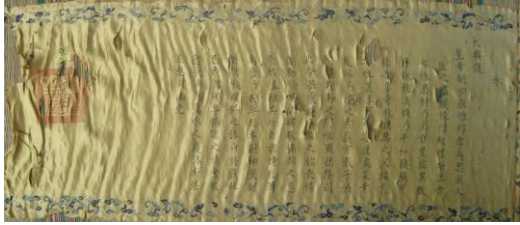
Đình An Tĩnh thuộc phường 3, nằm ở khu phố Nguyễn Công Trứ. Đình đang phụng thờ 4 đạo sắc phong của các vua: Tự Đức thứ 5 (1852), Khải Định thứ 9 (1924); đối tượng thần linh được ban sắc phong là

Thành Hoàng chi thần, Thiên Ya Na Diễn Ngọc Phi tôn thần. Cả 4 đạo sắc phong được bảo quản khá tốt, chất lượng giấy sắc và nét chữ còn rõ, nguyên vẹn.

Đình Bình Mỹ thuộc khu phố Lương Văn Chánh, phường 4. Nguyên trước đây khu phố này có 2 làng Mỹ Lợi và Bình Thản tồn tại, sau đó sáp nhập lại thành Bình Mỹ và lập chung ngôi đình, do đó các sắc phong đều ghi rõ địa danh Mỹ Lợi và Bình Thản. Đình Bình Mỹ hiện đang phụng thờ 9 đạo sắc phong của các triều vua: Tự Đức thứ 5 (1852), Tự Đức thứ 33 (1880), Đồng Khánh thứ 2 (1886), Duy Tân thứ 3 (1909), Khải Định thứ 9 (1924). Đây là ngôi đình có số lượng sắc phong nhiều nhất trên địa bàn thành phố Tuy Hòa. Các sắc phong ở đây được bảo quản tốt nên hình vẽ trên giấy và chữ viết khá rõ, màu sắc và nhũ bạc còn ánh lên màu vàng. Các sắc phong ở đình Bình Mỹ được các vua triều Nguyễn ban tặng cho thần Thành Hoàng của 2 làng Mỹ Lợi và Bình Thản.

Đình Bình Hòa nằm ở khu phố Lê Lợi, phường 5. Đình hiện đang phụng thờ 7 đạo sắc phong, sắc chỉ của các triều vua Nguyễn ban phong chức tước cho Vạn lương hầu Mai Tiến Vạn và con là Mai Tiến Nhậm, cha là Mai Tiến Hoán và các thần Thành Hoàng chi thần, Thiên Ya Na Diễn Ngọc Phi tôn thần. Các sắc phong ở đình Bình Hòa có niên đại khá sớm: Gia Long thứ 2 (1803), Gia Long thứ 4 (1805), Minh Mệnh thứ nhất (1820), Minh Mệnh thứ 2 (1821), Minh Mệnh thứ 9 (1828), Tự Đức thứ 33 (1880), Khải Định thứ 9 (1924). Các đạo sắc phong ở đình Bình Hòa phần lớn làm từ chất liệu giấy long đằng, giấy dó và có 1 đạo sắc là lụa có nội dung phong tặng cho cha Mai Tiến Vạn là Mai Tiến Hoán là Phần dũng Tướng quân khinh xa úy Thần Sách Phó vệ úy Mai hầu. Hiện trạng các sắc phong, sắc chỉ ở đình Bình

Hòa đang xuống cấp: 3/7 sắc phong là còn nguyên vẹn, số còn lại bị rách, giấy bị mòn và mỏng, riêng sắc phong bằng lụa đã bắt đầu phân hủy, rách, một số chữ bị mất.

Sắc phong năm Minh Mệnh thứ 9 (1828) cho Mai Tiến Hoán

Đình Chính Nghĩa thuộc thôn Chính Nghĩa, xã An Phú, thành phố Tuy Hòa. Đây là ngôi đình tọa lạc ở vùng nông thôn, phụng thờ 1 đạo sắc phong có niên đại năm Tự Đức thứ 5 (1852). Đối tượng thần linh thờ phụng là Bồn cảnh Thành Hoàng. Hiện trạng sắc phong còn nguyên vẹn, nét chữ khá rõ.

Đình Đông Tác tọa lạc khu phố Đông Tác thuộc phường Phú Đông, thành phố Tuy Hòa. Đây là khu vực miền biển, dân cư phần lớn hành nghề đánh bắt thủy hải sản nên đối tượng thần linh được ban sắc phong là các vị thần liên quan đến biển: thần Ngũ vị Long vương, thần Nam Hải Cự Tộc Ngọc Lân, thần Bạch Mã, thần Thổ Địa. Đình hiện đang phụng thờ 2 đạo sắc phong của các vua: Tự Đức thứ 5 (1852), Duy Tân thứ 3 (1909). Hiện trạng 2 sắc phong gốc đã rách nát, nhiều chữ đã bị mất và được phục chế 2 bản mới để thờ phụng tại đình làng.

Đình Ngọc Lãng được xây dựng tại thôn Ngọc Lãng, xã Bình Ngọc, thành phố Tuy Hòa, là di tích văn hóa- lịch sử cấp Tỉnh. Đình hiện đang thờ phụng 6 sắc phong và 1 sắc chỉ của các triều vua: Thiệu Trị thứ 4 (1844), Tự Đức thứ 5 (1852), Đồng Khánh thứ 2 (1887), Duy Tân thứ 3 (1909), Khải Định thứ 9 (1924). Đối tượng thần linh được ban sắc phong là Thành

Hoàng tôn thần, Bạch Mã tôn thần. Hiện trạng 6 sắc phong tại đình Ngọc Lãng được bảo quản tốt, nét chữ khá rõ, mặt sắc phong còn ánh lên nhũ bạc và hình rồng. Riêng sắc chỉ có niên đại năm Thiệu Trị thứ 4 (1844) bị hư hỏng, rách nhiều chỗ làm mất cả một đoạn văn bản gây khó khăn cho việc tra cứu nội dung của sắc chỉ.

Lâm Phú Lâm. Ảnh: Nhật Kim

Lâm Phú Lâm thuộc phường Phú Lâm, thành phố Tuy Hòa, là di tích văn hóa- lịch sử cấp quốc gia. Trong khuôn viên Lâm Phú Lâm còn có ba công trình văn hóa đặc sắc khác là: đình làng, miếu thờ Thành Hoàng và miếu thờ Thiên-y-ana. Cứ đến ngày mùng 10 tháng 3 âm lịch hàng năm, tại đây diễn ra các nghi lễ cúng thần và các vị tiền hiền, hoạt động văn hóa văn nghệ, trò chơi dân gian. Miếu thờ Thành Hoàng nằm phía trước lẫm khoảng 30 mét. Miếu được xây dựng năm 1859 và qua nhiều lần tu sửa có kiến trúc như ngày nay. Hiện tại miếu đang phụng thờ 5 đạo sắc phong của các vua triều Nguyễn phong tặng cho Thành Hoàng của làng Phú Lâm, trong đó có 2 sắc phong của vua Tự Đức (Tự Đức thứ 5 (1852), Tự Đức thứ 33 (1881), 1 sắc của vua Đồng Khánh thứ 2 (1887), 1 sắc của vua Duy Tân thứ 3 (1909) và 1 sắc của vua Khải Định thứ 9 (1924). Những sắc phong này là những cổ vật được cư dân địa phương gìn giữ cẩn thận, góp phần làm gia tăng

giá trị của khu di tích Lẫm Phú Lâm. Các sắc phong ở đây được bảo quản tốt, còn nguyên vẹn, nét chữ còn khá rõ.

Lẫm Minh Đức thuộc thôn Minh Đức, xã Hòa Kiến, thành phố Tuy Hòa. Hiện tại lẫm Minh Đức đang phụng thờ 1 đạo sắc phong có niên đại năm Khải Định thứ 9 (1924). Đối tượng thần linh thờ phụng là Bồn cảnh Thành Hoàng. Đạo sắc phong này còn nguyên vẹn và được ban quản lý lẫm ép nhựa để bảo quản.

Miếu Thành Hoàng tọa lạc ở khu phố Thạnh Phú, phường Phú Thạnh, thành phố Tuy Hòa. Khu phố Thạnh Phú trước đây gồm 2 làng Thạnh Lâm và Phú Nhuận, về sau sáp nhập lại thành khu phố Thạnh Phú. Miếu Thành Hoàng hiện đang phụng thờ 6 sắc phong của các triều vua: Tự Đức thứ 5 (1852), Tự Đức thứ 33 (1881), Đồng Khánh thứ 2 (1887), Duy Tân thứ 3 (1909), Khải Định thứ 9 (1924) ban phong cho làng Thạnh Lâm. Đối tượng thần linh được ban sắc phong tại miếu là Bạch Mã tôn thần, Thành Hoàng chi thần. Tại miếu Thành Hoàng cũng đang lưu giữ bản sao của 5 đạo sắc phong cho làng Phú Nhuận vào các đời vua: Tự Đức thứ 5 (1852), Tự Đức thứ 33 (1880), Đồng Khánh thứ 2 (1887), Duy Tân thứ 3 (1909), Khải Định thứ 9 (1924); đối tượng thần linh được ban sắc phong là Thành Hoàng chi thần. Hiện trạng các sắc phong ở đây đang xuống cấp, bị hư hỏng nặng, chỉ có 2/6 sắc phong còn tương đối nguyên vẹn, còn lại phần lớn đã rách nát, chữ mất. Để cứu vãn các sắc phong đang bị hư hỏng, ban quản lý miếu đã bồi sắc trên giấy bản và ép nhựa nhằm duy trì phần nào các sắc đang bị hư hỏng nhiều. Đây là giải pháp tạm thời.

Qua nghiên cứu nội dung sắc phong thần tại các đình miếu trên địa bàn thành phố Tuy Hòa thì đối tượng được ban tặng là

các thần bản địa hoặc các thần theo tín ngưỡng dân gian ở các tỉnh phía bắc đưa vào như Thiên Y A Na Diễn Ngọc Phi, Nam Hải Cự Tộc Ngọc Lân, Ngũ Vị Long Vương, Thượng Đỉnh Chủ Thiết Phi, Bồn Cảnh Thành Hoàng, Bạch Mã, Thổ Địa.

Thần Thiên Y A Na Diễn Ngọc Phi là vị nữ thần người Chăm, có tên là Yang Pô Inur Nagara và được người Việt trong quá trình hòa cư đã Việt hóa thành nữ thần người Việt với tên gọi là Thiên Y A Na. Đây là vị nữ thần được thờ phụng khá phổ biến ở các đình, miếu ở thành phố Tuy Hòa nói riêng và Phú Yên nói chung. Các vua triều Nguyễn đã phong tặng Thiên Y A Na là Thượng đẳng thần.

Thần Nam Hải Cự Tộc Ngọc Lân là hiện thân của cá Voi, cá Ông ở biển Nam thường hay cứu giúp ngư dân bị nạn trên biển. Các vua triều Nguyễn phong tặng cá Voi là Nam Hải Cự Tộc Ngọc Lân tôn thần.

Thần Ngũ Vị Long Vương là 5 vị Long Vương cai quản vùng biển, sông, hồ,... nhiều lần hiển linh giúp đỡ cho ngư dân khi gặp nạn. Triều Nguyễn phong tặng Ngũ Vị Long Vương là Trung đẳng thần với các mỹ tự *Dương trạch Hiệp hóa Hiển linh Trợ quảng Uông nhượng Dục Bảo Trung Hưng*.

Thần Thượng Đỉnh Chủ Thiết Phi là 1 trong 5 vị Ngũ Hành Thần Nữ (Kim, Mộc, Thủy, Hỏa, Thổ) tương đương với 5 phương: Đông, Tây, Nam, Bắc, Trung. Đây là vị nữ thần Kim Tinh (Thiết Phi) có công giữ nước giúp dân nổi tiếng linh ứng được vua Nguyễn ban phong với các mỹ tự *Kiên chánh Trinh luyện Cương giới Trinh uyển Dục Bảo Trung Hưng tôn thần*.

Thần Bồn Cảnh Thành Hoàng là vị thần cai quản ở các làng theo quan niệm dân gian của người Việt. Thần Bồn Cảnh Thành Hoàng có khi là nhân thần có công lớn đối với đất nước, làng xã hoặc những vị

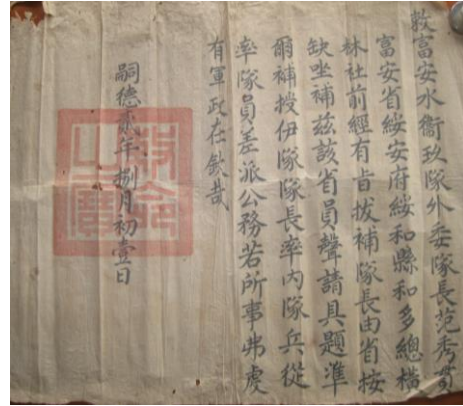
thần mà người dân của địa phương thờ tự không rõ danh tính, sự tích nhưng thuộc trong hệ thống chính thần được triều đại phong kiến công nhận hay theo lòng dân tôn thờ mà nhà vua phong thần một cách chung chung. Các vua triều Nguyễn phong tặng cho Thành hoàng làng phần lớn là tôn thần hoặc Trung đẳng thần kèm theo mỹ tự Bảo an Chánh trực Hựu thiện Đôn ngưng Dực Bảo Trung Hưng.

Thần Bạch Mã nguyên là vị thần của cư dân người Việt ở phía bắc. Trong công cuộc nam tiến thế kỷ 17-18, tín ngưỡng tôn thờ vị thần này được đưa vào vùng đất phía nam trong đó có Phú Yên. Tại các đình làng ở Phú Yên thần Bạch Mã được nhân dân thờ phụng và triều Nguyễn ban sắc phong là Thượng đẳng thần với các mỹ tự Dương uy Ngự võ Bảo chương Kiện thuận Hòa nhu Hàm quang.

Thần Thổ Địa hay Thổ công là vị thần trông coi đất đai, nhà cửa của một vùng hoặc một làng. Các vua triều Nguyễn phong tặng thần Thổ Địa trên địa bàn thành phố Tuy Hòa là tôn thần và kèm theo mỹ tự *Hậu tế Quảng thi Bác huệ Đôn ngưng Dực Bảo Trung Hưng*.

Sắc phong chức tước cho cá nhân các dòng họ trên địa bàn thành phố Tuy Hòa gồm có: sắc phong cho Phạm Văn Tú thôn Hóc Năng, phường Phú Đông giữ chức Đội trưởng đội Thủy vệ Phú Yên năm Tự Đức thứ 2 (1849), sắc phong cho tú tài Tô Quế ở thôn Thọ Vực (xã Hòa Kiến) chức Hàn Lâm Viện đãi chiếu năm Khải Định 10 (1925), sắc phong giáo sư Tô Bính ở Thọ Vực (xã Hòa Kiến) trật Tòng Cửu phẩm văn giai vào năm Khải Định 1 (1916). Hiện trạng các sắc phong chức tước được các dòng họ bảo quản tốt tại nhà thờ của họ tộc, văn bản gốc được cất giữ cẩn thận trong hộp gỗ. Các văn bản photo copy được phóng to, ép nhựa, có kèm theo

phiên âm và dịch nghĩa được trưng bày tại từ đường của các họ tộc nhằm giúp cho bà con trong tộc họ biết được công lao của các nhân vật nổi tiếng của dòng họ đã đóng góp cho đất nước.

Sắc phong Phạm Văn Tú giữ chức vụ Đội trưởng Suất nội Thủy vệ tỉnh Phú Yên năm Tự Đức thứ 2 (1849)

Như vậy qua nghiên cứu sắc phong thần và sắc phong chức tước ở thành phố Tuy Hòa có thể cho chúng ta những hiểu biết quý giá về địa danh, lịch sử, văn hóa dân gian, đặc biệt là phong tục lễ nghi của làng xã và những điển chế của triều Nguyễn đối với làng xã Việt Nam nói chung và đối với vùng đất Tuy Hòa xưa nói riêng. Lượng thông tin qua các văn bản sắc phong cũng cung cấp cho chúng ta những tư liệu tốt góp phần xác minh về các thời điểm thành lập làng xã, thôn ấp, đồng thời cũng cung cấp tư liệu về các tộc họ, sự kiện và nhân vật lịch sử.

2. Một số giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của sắc phong

Với nhận thức sắc phong là di sản quý, dòng họ nào có người được ban sắc phong, làng xã nào có thần linh, thành hoàng được ban sắc là một vinh dự vô cùng to lớn, do đó trong thời gian qua các cấp chính quyền, các cơ quan chức năng và cộng đồng dân cư ở thành phố Tuy Hòa đã có những giải pháp bảo tồn và phát huy giá

trị của sắc phong.

Về việc bảo tồn, đa số sắc phong được viết trên giấy dó, giấy long đằng là loại giấy đặc biệt có khả năng tồn tại hàng trăm năm. Trong điều kiện khí hậu nóng ẩm và phương pháp bảo vệ truyền thống là đựng trong hộp gỗ hoặc ép nhựa khiến cho sắc phong đang đứng trước nguy cơ bị xuống cấp, hư hỏng nhanh chóng. Điều đáng mừng là một số đình làng như đình An Tịnh, Bình Mỹ, Ngọc Lãng, Chính Nghĩa, lẫm Phú Lâm, lẫm Minh Đức và các tộc họ Tô (thôn Minh Đức, xã Hòa Kiến), tộc họ Phạm (phường Phú Thạnh) đã bảo quản chu đáo như hạn chế việc tiếp xúc sắc phong, việc bọc giấy chống ẩm và chống mối mọt hoặc hàng năm đem sắc phong nơi thoáng mát để tránh ẩm mốc đã giúp cho sắc phong vẫn giữ màu sắc, nét chữ còn tươi mới. Tuy nhiên trong quá trình bảo tồn, gìn giữ di sản quý giá này thì một số đình làng, họ tộc còn lúng túng trong việc bảo quản nên để sắc phong bị hư hại, mủn nát. Thực tế các sắc phong ở miếu Thành hoàng phường Phú Thạnh hay sắc phong đình Đông Tác phường Phú Đông đã bị mục, rách nát gần như hoàn toàn. Các sắc phong cho Mai Tiến Vạn và cha là Mai Tiến Hoán tại đình Bình Hòa đang bị mòng dần và đứng trước nguy cơ mủn nát. Vì vậy, việc cấp thiết các cơ quan chức năng như Ban Quản lý di tích Tỉnh cần phối hợp với Phòng văn hóa thể thao thành phố, Bảo tàng tỉnh cần nhanh chóng sưu tầm, đăng ký, kiểm kê, lập hồ sơ để xây dựng cơ sở dữ liệu số hóa phục vụ cho việc tra cứu. Những người bảo quản sắc phong ở các đình làng, tộc họ cần được tập huấn công tác bảo quản. Những sắc phong bị hỏng, nát cần được phục chế nguyên trạng, nhằm tôn vinh những giá trị lịch sử văn hóa đặc sắc của làng xã, để những giá trị đó không bị phai mờ, mai một. Về phía những người

dân, từ bao đời đã có ý thức giữ gìn sắc phong cần được biểu dương khích lệ, nên có hình thức khen thưởng xứng đáng để động viên, nhất là ban quản lý các đình, miếu đã bảo quản tốt sắc phong.

Về việc phát huy giá trị sắc phong, trong những năm qua Thư viện tỉnh Phú Yên phối hợp với các cấp chính quyền thành phố Tuy Hòa đã tổ chức triển lãm, giới thiệu hình ảnh, nội dung một số sắc phong của các nhân vật hoặc đình, miếu hiện có trên địa bàn thành phố Tuy Hòa nhân dịp tổ chức các sự kiện chính trị, văn hóa nổi bật của tỉnh để nhân dân tiếp cận và tìm hiểu. Đặc biệt công tác trùng tu, tôn tạo di tích lịch sử văn hóa hiện có trên địa bàn thành phố gắn liền việc bảo vệ, phiên dịch các tư liệu Hán Nôm, trong đó có các sắc phong tại một số đình, đã góp phần vào việc phát huy giá trị của sắc phong. Tại một số đình ở các phường, xã vào các dịp tế xuân hay thu, ban quản lý đình tiến hành nghi lễ mở sắc, giải nghĩa nội dung một số sắc phong cho thế hệ trẻ hiểu biết về tín ngưỡng của cha ông trong quá khứ. Thông qua hình ảnh những tờ giấy sắc đã ngả màu theo năm tháng với những nét mực nho còn nổi bật trên nền giấy dó ó vàng mộc mạc, khiến cho bao lớp người trẻ tuổi tò mò muốn tìm về cội nguồn của những văn bản Hán Nôm cổ này. Nhưng có một thực tế đáng buồn, hiện nay nhiều di tích đình miếu lưu giữ trong mình nhiều sắc phong Hán – Nôm, nhưng để giải mã ý nghĩa của nó thật khó khăn bởi số người biết đọc chữ Hán, chữ Nôm còn lại không nhiều, điều này ảnh hưởng đến việc bảo tồn và phát huy giá trị của di tích, cũng như phục vụ khách tham quan muốn tìm hiểu về vùng đất và con người thành phố Tuy Hòa nói riêng và Phú Yên nói chung. Để phát huy giá trị loại hình di sản sắc phong tại các đình, miếu, đặc biệt để đồng đảo các tầng

lớp nhân dân am hiểu về giá trị tâm linh, giá trị tinh thần cũng như hiểu về các nghi lễ rước sắc cần phải nghiên cứu khoa học về lễ hội đình làng, nghi lễ rước sắc phong để ghi chép, lưu giữ giá trị di sản văn hóa này, đồng thời động viên nhân dân giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, phát huy giá trị trong đời sống nhân dân, xây dựng tinh thần đoàn kết ở địa phương, xây dựng đời sống văn hóa lành mạnh ở cơ sở góp phần thúc đẩy sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Nếu có điều kiện có thể phối hợp với bộ phận nghiên cứu Hán Nôm của tỉnh tập hợp biên soạn thành tập sách Hán Nôm về sắc phong để quảng bá và lưu giữ giá trị di sản văn hóa này trên địa bàn tỉnh Phú Yên.

Cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến di sản sắc phong Hán Nôm một cách thường xuyên và rộng rãi trên các phương tiện thông tin như tổ chức triển lãm các di sản văn hóa Hán Nôm tại các kỳ lễ hội, mở các cuộc thi viết thư pháp Hán Nôm, tổ chức các câu lạc bộ Hán Nôm; tại các di tích, thắng cảnh mới xây dựng hoặc tu sửa nên sử dụng chữ Hán, Nôm trong các câu đối, văn bia có kèm theo chữ Quốc ngữ. Đây là những hình thức tuyên truyền phổ biến trong đông đảo các tầng lớp nhân dân, nhất là thanh thiếu niên để họ không

thờ ơ với loại hình di sản này, bước đầu xóa đi khoảng cách về văn tự giữa 2 thế hệ cũng như khoảng cách giữa văn hóa truyền thống, quá khứ và văn hóa đương đại. Để từ đó, người dân càng hiểu rõ các giá trị truyền thống văn hóa của dân tộc và có ý thức trân trọng, giữ gìn di sản sắc phong Hán Nôm ở địa phương, góp phần vào việc xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc trong bối cảnh phát triển và hội nhập hiện nay.

3. Kết luận

Sắc phong Hán Nôm là loại hình di sản văn hóa có giá trị, phản ánh nhiều mặt về đời sống văn hóa tinh thần của cộng đồng dân cư trong các giai đoạn lịch sử. Với sự chung tay của các ngành, các cấp và nhân dân, hệ thống sắc phong Hán Nôm trên địa bàn thành phố Tuy Hòa đã được bảo tồn và phát huy giá trị trong thời gian qua. Để loại hình di sản này tiếp tục được bảo tồn và phát huy giá trị trong bối cảnh phát triển và hội nhập quốc tế hiện nay, cần có những giải pháp đồng bộ của các cơ quan chức năng, đặc biệt là nâng cao nhận thức của cộng đồng dân cư về các biện pháp giữ gìn bảo quản, đồng thời phát huy giá trị trong cuộc sống hiện tại □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hồ sơ các di tích đã được Bộ Văn hóa Thông tin công nhận là di tích lịch sử-văn hóa cấp quốc gia tỉnh Phú Yên.
- [2] Hồ sơ các di tích đã được UBND tỉnh Phú Yên công nhận là di tích lịch sử-văn hóa cấp tỉnh ở Phú Yên.
- [3] Bộ Văn hóa thể thao du lịch, Ủy ban nhân dân tỉnh Phú Yên, *Di sản văn hóa Nam Trung bộ với sự phát triển du lịch trong hội nhập quốc tế (kỷ yếu hội thảo khoa học)*, 2011.
- [4] Đào Nhật Kim, Võ Thị Ngọc Hoa, *Di sản văn hóa Hán Nôm ở Phú Yên trong bối cảnh hội nhập và phát triển*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học Di sản văn hóa Nam Trung bộ

- với sự phát triển du lịch trong hội nhập quốc tế, Phú Yên, 2011.
- [5] Đào Nhật Kim, *Đình An Tịnh và các sắc phong thời Nguyễn*, Tạp chí Trí thức Phú Yên, 2/2012.
- [6] Đào Nhật Kim, *Đình Ngọc Lãng và các di sản văn hóa Hán Nôm*, Tạp chí Trí thức Phú Yên, 4/2012.
- [7] Đào Nhật Kim, *Sắc phong Hán Nôm ở đình Năng Tịnh, thành phố Tuy Hòa*, Thông tin Khoa học và Công nghệ, Sở khoa học và Công nghệ Phú Yên, số 2/2017.
- [8] Đào Nhật Kim, *Đội trưởng Ngoại ủy Thủy vệ Phú Yên Phạm Văn Tú và các sắc, bằng triều Nguyễn*, Tạp chí Trí thức Phú Yên, số 56, 10/2017.

(Ngày nhận bài: 18/03/2018; ngày phản biện: 28/03/2018; ngày nhận đăng: 03/06/2019)